

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Viite Lausuntopyyntö 5.9.2017 (Dnro YM18/400/2017) luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta. Nyt ehdotettavalla muutoksella ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin uusi ilmoitusmenettelyä koskeva luku 10 a ja ilmoitusmenettelyyn siirrettäväksi ehdotetut toiminnot luettelaisiin lain uudessa liitteessä 4. Ilmoitusmenettelyyn ehdotettava toiminta olisi edelleen ennakkovalvonnan piirissä ja viranomaista edellytettäisiin antamaan ilmoituksesta päätös määräajassa. Uusi ilmoitusmenettely tulisi voimaan aikaisintaan 1.1.2019. Ilmoitusmenettelyyn siirryttäisiin vasta, kun toiminnassa tapahtuu muutos. Elintarvike- ja rehuteollisuuden toimintoista ilmoitusmenettelyyn ehdotetaan siirrettäväksi toiminnot, joiden jätevedet johdetaan ympäristöluvanvaraiselle jätevedenpuhdistamolle.

ETL pitää ensiarvoisen tärkeänä sujuvoittaa nykyistä ympäristölupamenettelyä. Lausuntoaineiston mukaan ympäristölupahakemusten käsittelyajat valtion lupaviranomaisessa ovat käytännössä vain pidentyneet aluehallintovirastojen koko olemassaolon ajan ja esimerkiksi kalankasvatus- tai kalanviljelylaitoksen ympäristölupapäätöksen keskimääräinen käsittelyaika on ollut 21,6 kk. Ympäristölupamenettelyä on siten tarpeen edelleen kehittää, jotta yritysten investointeihin ja toimintaedellytyksiin vaikuttavat viranomaisprosessit saadaan nykyistä nopeammiksi ja ennakoitavimmiksi. Sen lisäksi, että kehitetään itse ympäristölupaprosessia, on tarpeen rajata ja supistaa niiden toimintojen määrää, joihin nykyisenlaista, kansallisin perustein päätettävissä olevaa ympäristölupamenettelyä sovelletaan.

ETL pitää ehdotuksen mukaista uutta ilmoitusmenettelyä oikeansuuntaisena ja kannatettavana keinona sujuvoittaa ympäristölupamenettelyä. Erityisesti ilmoituksen käsittelylle annettu määräaika, toiminnan aloitusoikeus viranomaisen ylittäessä käsittelyn määräajan sekä ympäristölupa- verrattuna suppeampi kuulemismenettely ovat menettelyn sujuvoittamisen kannalta keskeisiä säännöksiä.

ETL esittää, että luonnosta hallituksen esityksestä ympäristönsuojelulain muuttamiseksi täydennetään vielä kalankasvatuksen osalta. Lausuntoaineistossa on todettu, että ilmoitusmenettelyyn siirrettäväksi ehdotettujen toimintojen sijoituspaikan valinta voi usein edellyttää tapauskohtaista harkintaa, vaikka muut lupamääräykset olisivat standardinomaisia. Sijoituspaikka voitaisiin ratkaista ilmoitusmenettelyssä, koska päätöksessä voitaisiin antaa määräyksiä myös toiminnan sijoittumisesta. ETL:n näemyksen mukaan sekä eläinsuojat että kalankasvatus- ja -viljelylaitokset ovat tärkeä osa kotimaista ruuan alkutuotantoa ja ko. toimintoja on kansallisin perustein luvitettavista ympäristöluvista merkittävä määrä. Niiden osuus myös jatkossa vireille tulevista hakemuksista on merkittävä ja näin ollen näihin toimintoihin kohdistettavat toimet lupamenettelyiden sujuvoittamiseksi ovat vaikuttavimpia. Lausunnolla olevassa ehdotuksessa

eläinsuojista suurta osaa esitetään siirrettäväksi uuteen ilmoitusmenettelyyn, sen sijaan kalankasvatuksesta ilmoitusmenettelyyn ehdotetaan ainoastaan kiertovesilaitoksia.

ETL katsoo, että kalankasvatus voitaisiin eläinsuojien tavoin pääosin siirtää ilmoitusmenettelyyn ja valmistella toiminnalle valtioneuvoston asetus ympäristönsuojeluvaatimuksista. Kalankasvatuksen ympäristöluvut ovat vuosia olleet merkittävää pullonkaula kotimaisen kalan alkutuotannossa ja siten ne osaltaan rajoittavat myös kalanjalostuksen mahdollisuuksia kasvattaa tuotantoaan. Kotimaisen kalan saatavuuden lisääminen - jossa merkittävin potentiaali käytännössä on kasvatetussa kalassa - on tavoitteena myös mm. hallituksen kärkihankkeessa ”Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun” sekä Ruokapoliittisessa selonteossa.

Elintarvike- ja rehuteollisuuden toiminnoista ilmoitusmenettelyyn ehdotetaan siirrettäväksi toiminnot, joiden jätevedet johdetaan ympäristöluvanvaraiselle jätevedenpuhdistamolle. Muutoksen jälkeen elintarviketeollisuudessa olisi näin ollen teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan kuuluvia direktiivilaitoksia (YSL liite 1 taulukko 1), kansallisin perustein ympäristöluvitettavia (YSL liite 1 taulukko 2) sekä ilmoitusmenettelyyn siirtyviä toimintoja (YSL uusi liite 4). Lausuntoaineistossa esitetyn arvion mukaan noin kaksi kolmasosaa elintarvike- ja rehuteollisuuden toiminnoista johtaa jätevetensä kunnalliselle jätevedenpuhdistamolle. Ympäristölupaa edellytettäisiin kuitenkin edelleen toiminnoilta, jotka ovat osa direktiivilaitoksen toimintaa.

Elintarviketeollisuuden jätevedet poikkeavat muun teollisuuden jätevesistä siinä, että niiden sisältämä orgaaninen aines ja ravinteet ovat useimmiten käsiteltävissä jätevedenpuhdistamolla. Voi jopa olla, että hyvä puhdistustulos jätevedenpuhdistamolla edellyttää elintarviketeollisuuden tulokuormaa. Yhtä lailla voi olla tilanteita, joissa jätevedenpuhdistamon mitoitus ei riitä vastaanottamaan elintarviketeollisuuden jätevesiä ilman elintarviketeollisuusyrityksessä tehtävää esikäsitelyä. Näin ollen elintarviketeollisuuden jätevedet sekä niiden esikäsitelytarve ennen vesihuoltolaitoksen viemäriin johtamista vaihtelevat. Ympäristöön lopulta päätyvän kuormituksen kannalta ratkaisevaa on, että jätevedenpuhdistamo pystyy toimimaan oman ympäristölupansa mukaisesti.

ETL pitää ehdotusta ympäristöluvanvaraiselle jätevedenpuhdistamolle jätevetensä johtavien elintarvike- ja rehuteollisuuden toimintojen siirtämisestä ilmoitusmenettelyyn lähtökohdiltaan kannatettavana. Koska ilmoitusmenettelyyn vuosittain siirtyviä elintarviketeollisuuden toimintoja on kuitenkin verraten vähän ja elintarviketeollisuuden toiminnot, samoin kuin jätevedenpuhdistamoiden vastaanottokyvyt vaihtelevat, ETL ei näe edellytyksiä valmistella valtioneuvoston asetusta ympäristönsuojeluvaatimuksista elintarviketeollisuuden toiminnoille. Sen sijaan voisi olla tarpeen valmistella ympäristöministeriön ohjeistus ilmoitusmenettelyssä edellytettävistä tiedoista. Ohjeistus tulisi laatia yhteistyössä toiminnanharjoittajien, ympäristöviranomaisten sekä vesihuoltolaitosten edustajien kanssa. Yritysten hallinnollisen taakan näkökulmasta on keskeistä, ettei ilmoitusmenettelyyn siirtyminen pidennä ja hankaloita teollisuusjätevesisopimusneuvotteluita vaan kahteen erilliseen prosessiin käytetty kokonaisaika lyhenee. Ympäristöministeriössä on parhaillaan tekeillä selvitys teollisuusjätevesiä koskevan lupasääntelyn keventämismahdollisuuksista, mutta selvityksen valmistumisaikataulusta johtuen sitä ei ole voitu ottaa huomioon lausunnolle lähteneessä aineistossa. ETL pitää tärkeänä, että edellä esitetyt näkökohdat sekä tekeillä oleva selvitys otetaan huomioon ja elintarviketeollisuutta kuullaan vielä hallituksen esityksen valmistelussa.

Yksityiskohtaiset kommentit

Ilmoituksenvaraisilta toiminnoilta voidaan tietyin perustein edellyttää ympäristölupaa (YSL uusi 29 a §). Uuden säännöksen perustellaan vastaavan voimassa olevan ympäristönsuojelulain 30 pykälää sillä erotuksella, että nyt ehdotettuun luvanvaraisuusperusteeseen on lisätty kohdat 4 ja 5 eli toiminnot, joihin sovelletaan harkinnanvaraisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (4 kohta) ja ”kun tähän on muutoin erittäin merkittäviä ympäristön pilaantumiseen tai sen vaaraan liittyviä erityisiä syitä” (5 kohta). ETL pitää uuden 29 a pykälän 4 ja 5 kohtia tulkinnanvaraisina eikä perusteluista ilmene, miksi ko. kohdat ovat tarpeen. Lausuntoaineistossa on perusteltu ilmoitusmenettelyyn siirrettävän ainoastaan toimintoja, joiden ympäristövaikutukset ovat vähäisiä ja kohdistuvat rajatulle alueelle. ETL pitää 29 a §:n 4-5 kohtia tarpeettomina ja esittää niiden poistamista.

Yleistä ilmoitusmenettelyä koskevan ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä sekä siihen liitettävistä ilmoituksen käsittelyn kannalta tarpeellisista selvityksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella (115 d §). Koska yleisen ilmoitusmenettelyn yhteydessä säädettäisiin toiminnan aloittamisoikeus määräajassa, säännöksessä annettaisiin hakijalle mahdollisuus täydentää puutteellista ilmoitusta vain kerran viranomaisen täydennykselle asettamassa määräajassa. ETL katsoo, että mahdollisessa valtioneuvoston asetuksen valmistelussa tai siihen liittyvien ohjeistuksien laadinnassa tulee kuulla toiminnanharjoittajia, sillä säännös yhdessä mahdollisesti laadittavan muun ohjeistuksen kanssa on ilmoitusmenettelyn ennakoitavuuden ja toimijoiden tasapuolisen kohtelun kannalta keskeinen. On myös toivottavaa, että hyvä vuoropuhelu ympäristöviranomaisten ja toiminnanharjoittajien välillä jatkuisi ja toiminnanharjoittajilla olisi mahdollista saada neuvontaa jo ennen ilmoitushakemuksen jättämistä.

Ilmoitusmenettelyä koskevassa siirtymäsäännöksessä on todettu, että lupapäätökset, jotka koskevat liitteen 4 mukaisia toimintoja, jäävät voimaan tämän lain tullessa voimaan. Jos niihin haetaan muutosta tämän lain voimaantulon jälkeen, lupaa muutetaan 10 a luvun menettelyssä niin, että ilmoituspäätöksellä *muutetaan, korjataan tai täydennetään* voimassa olevaa lupaa. ETL ehdottaa, että vaihtoehtoisia tilanteita selvennetään vielä perusteluissa. Selkeintä voisi olla, että toiminnan muuttuessa ja ilmoitusmenettelyyn siirryttäessä ilmoitusmenettelystä annettava päätös korvaisi voimassa olevan ympäristöluvan sisältäen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeelliset määräykset. Lainsäädännön kehittämisen ohella ETL haluaa painottaa viranomaisasioinnin digitalisoinnin tärkeyttä ja kiireellisyyttä. Edistyksellinen sähköinen asiointi mahdollistaisi sen, että kaikille osapuolille olisi vaivatta nähtävissä yrityksen ajantasainen lupatai ilmoituspäätöstilanne voimassa olevine määräyksineen. On hyvä, että ilmoitusmenettelyyn siirrytään vasta toiminnan muuttuessa. Näin vältetään turhaa hallinnollista taakkaa, joka aiheutuisi kevennettyyn menettelyyn siirtymisestä.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Irina Simola
Toimialapäällikkö